

Radius Vndecimus.

sufficienti, diu agitetur in pila plumbea, pistillo plumbeo, ex hoc illinantur palpebræ, tempora, frons, sitque ophthalmiæ saluberrimum.

Reprimens, alias defensium.

R Ecipe boliarmeni, terræ sigillatæ, sanguinis draconis, accaciæ, coralliorum alborum, scorix ferri, lapidis hæmat. an. drach. i. crassiusculum trita seruato, vltus tempore exquisitissime læuigato, & cum albo ouorum, aceto, atque oleo rosaceo omphacino, permisce.

Finis Radij Decimi.

A P O L L I N I S
FRANCISCI ALEXANDRI
VERCELLENSIS
MEDICI,

Radius Vndecimus, Cerata constituit.

E R A T A, olim a cera nancupata, vt in vnguenti definitione deductum est: hodie ex pulueribus non curiose tritis, oleo, cera, resina, pice, alijsque in solidum concretum, tenacia componuntur, hoc etiam plerisque obseruato tenore, quum scribitur cera, quantum iussit. oleo ad ceram quadruplo immisso, vt potè si acceperit olei, vnc. ii. cera sit vnc. med. si verò scribatur cera parum, sit eius sexta pars, aut septima: idque ex Paulo lib. 7. cap. vltimo, in vnguentibus, acopis videlicet: at si liquidum ceratum, vt in fracturis paretur, duplicatum, si ad emplastri figuram, olei, & ceræ tantundem, atque iuxta ambientis, & ceræ naturam, idque magis, & minus, pro medici scopo, id quod in pice, resina, terebinthina seruandum. Solent quoque partium quibus adinuenda sunt figura commensurari, alata videlicet extensa, vt ventriculo scutiforme, iecitori lunatum, lieni soleatum, ceratum effingatur.

Oesypatum, vulgo hyssopi, Galeno ascriptum.

R Ecipe ceræ flauæ, unc. iii. olei chamæmeli, & irini, an. libr. med. mastichæ, terebinthinæ an. unc. i. spicæ nardi, drach. ii. & med. croci drach. i. & med. resinæ unc. med. œsypi, unc. x. fiat ceratum.

Emollit, & digerit tumores dueros, hepatis, lienis, vteri, neruorum, ac iuncturarum, & aliarum partium, quarum quoque dolores sedat.

Oesypatum Philagrii.

R Ecipe croci drach. v. bdellij, mastichæ, ammoniaci, styracis, aloes, an. drach. vii. ceræ libr. i. terebinthinæ, unc. i. & med. medullæ cruris vaccæ, adipis anseris, an. drach. xv. œsypi, lib. i. & med. olei nardini q. f. bdelliū, ammoniacū, & aloes, dissoluantur in aqua, cui fœnogræcum, & chamæmelum, sunt macerata, & cum alijs fiat vnguentū: alij addidere succi scillæ, unc. iii. olibani unc. i. sepi vitulini, drach. xv. &

xv. &

xv. & in alio ceræ, unc. xiiii. id Fuchſio vocatur emplaſtrum Philagrij, mutatis aliquantum ponderibus, & medulla vaccina relictæ.

Ad omnia potentius ſuperiore, ideo vſitatiſſimum eſt: alii addito minio, ideſt vulgari cinnabari, vtuntur ad emolliendas hiſpanæ luis reliquias.

Oeſypatum Pauli.

Recipe ammoniaci, drach. x. bdellii drach. v. ſtyracis liquidæ unc. med. croci, drach. i. & med. aloes, maſtichæ, olibani, an. drach. ii. & med. ceræ unc. iii. ſepi & medullæ vituli, an. vnc. ii. œſypi, unc. v. olei irini quantum ſufficit. Syluius ceræ drach. iii. pro unc. legit. Præpoſitus unc. ii. & med.

Idem poteſt quod prædictum, at imbecillius: plura autem ſunt œſypata ex Paulo lib. 7. valde ab hoc diuerſa.

Oeſypatum Democriti, & Diapente.

Recipe ceræ, terebinthinæ, an. unc. i. & med. olei irini, unc. iiiii. œſypi, unc. ii. fiat. huic ſi addatur ſtaçtes, unc. i. glutinis piſcium, unc. iiiii. omnia continebit quæ Diapente, eritque præſtantius.

Spaſmum, & neruorum, iuncturarumque tumores duros, & nodofos lenit.

Glutem piſcium, vulgo colla, Græcis iſthyocolla, ex Dioſco. lib. 3. cap. 84. venter eſt piſcis cetacei, præſtat candicans, natione ponticum, ſubſperum, minime ſcabrum, & quod celerrime liqueſcit, omnibus obuium eſt: alij tamen ex corio piſcis, quidam ex inteſtinis parari dicunt, ex corijs etiam, pellibusque; hedorum, anguillarum, thaurorum, ac bouum corijs, atque auribus, ſit præſantiſſimum, & tenuiſſimum, colla thaurina vulgo dicta. ex Galeno 7. ſimpl. glutinis mentio ſit, quod ad libros parabatur, ex ſimilagine, & garo.

Alexandri.

Recipe comarum abſinthij, olibani, an. drach. x. ammoniaci, ſtyracis, an. nnc. i. & med. ſpicæ nardi drach. iii. ceræ, unc. iiiii. olei chamæmeli q. ſ. paretur arte.

Stomachum roborat, & calefacit, eius durities emollit, coctionem iuuat.

Maſtichinum Galeni.

Accipe ceræ ponticæ, olei nardini, an. un. i. colliquantur, ubi refrixerint, adde pul. maſtichæ, aloes, an. drach. i. uel ſi libet ſeſquidrachma, & fiat. his omphacium, hypocithis, œnanthe, ſuccus rhois, numeris reliquorum iuxta portionem auçtis, addi poſſunt, vt foliata etiam, ac ſpicata, pro variis ſcopis, vt etiam ſuccus abſinthij, ex Alexandro lib. 7. cap. 14. ex Actio, Tetrab. 3. ſerm. 1. cap. 16. vide ex Galeno 8. de compoſi. med. ſecundum loc. cap. 1. & 8. meth. med. cap. 5.

Stomachum mirifice roborat, ceterisque additis, vomitum ſtrenuè compellit.

Ex ladano, quibuſdam ſtomachale.

Recipe menthæ, roſ. rubrarum, abſinthij, ligni aloes, maſtichæ, cinnamomi, ſpicæ nardi, cyperi, calami aromatici, olibani, aloes, corall. rubr. myrrhæ, an. drach. i. zedoariæ, myrtill. an. drach. iii. caryoph. ll. galangæ, nucis myrſticæ, macis, zingiberis, galliæ moſchata, coſti, an. drach. ii. & med. terræ ſigillatæ, ſeminis ſancti, centhaurij minoris, abrotani, an. drach. i. & med. ladani, terebinthinæ, an. vnc. viii. ceræ flauæ, libr. ii. liqueſcat cera, terebinthina, & ladanum, ſimul his poſtea prædicti pulueres addantur, & fiat.

Ventriculum calefacit, coctionem procurat, ſtatus diſſipat, omnes eius frigidas noxas corrigit.

Stomachalium ceratorum cõpoſitiones diuerſæ ſunt, ſi tamen ſtomachale indicitur, præſcriptum admoneri põt.

Pro ſplene.

Recipe ammoniaci ſucco rutæ ſoluti, medullæ cruris vituli, an. unc. i. pinguedinis gallinæ, anſeris, anatis an. unc. med. olei de capparibus, cotoneorum, & ſpicæ compoſiti, an. drach. vi. croci, chryſocollæ, an. drach. i. & med. piperis albi, drach. i. ceræ q. ſ. fiat ceratum. alii alia libito addunt, varia ideo componentes.

Lienis

Radius Decimus

Lienis scyrrhosos tumores dissolvit, eiusque dolores, ac omne frigidum vitium.

Pro costis.

R Ecipe mastichæ, galbani, opopanacis, sagapeni, ammoniaci, thuris, picis œsy-
pi, mucaginis, fœnugræci, seminis lini, & althææ, an. vnc. i. terebinthinæ, ce-
ræ, absinthij, seminis fœnogræci, & chamæmeli, an. unc. med. croci, drach. ii. gum-
mi in trium prædictorum decocto resoluantur, reliqua pulverata adiiciantur, fiat
ceratum.

Dolorem pectoris frigidum lenit, duritiem emollit, plicatisque costis vñi est.

Pro renibus.

R Ecipe mastichæ, vnc. i. ladani, drach. vi. ceræ flauæ, vnc. iiii. bistortæ, nucum
cupressi, hypocisthidos, acaciæ, sanguinis draconis, ros. rubrarum, corall. ru-
brorum, santalorum, menthæ siccæ, coriandri ꝑp. galliæ moschata, terræ sigillatæ,
seminis plantaginis, radicum symphiti, cupularum glandium, an. drach. ii. olei
omphacini, vnc. iii. picis, propolis, terebinthinæ, an. unc. iiii. fiat.

Renes maxime roborat, ideo abortum prohibet: alias olei, libr. iii. legebantur: at vnguentum potius, quàm
huius seculi ceratum appellari poterat: nos itaque immutauimus, atque alia quædam addidimus.

Ex mucaginibus.

R Ecipe mucaginis althææ, fœnugræci, seminis lini, an. libr. med. bdellij, ammo-
niaci, styracis, opopanacis, an. unc. ii. olei liliorum, amurcæ olei lini, an. unc.
iii. lithargyri, terebinthinæ, & picis, an. unc. iiii. ceræ, libr. ii. medullæ bubulæ, vel
sepi veruecini, unc. iii. fiat ceratum.

Lenit, & emollit duritiem omnem.

A Rics, qui inter oues integer est, & ad generandam sobolem tenetur, vt veruex, cui testes adempti sunt,
quadrupla omnibus vulgatissima.

Bdellij.

R Ecipe ammoniaci, galbani, bdellij, an. tantundem, macerentur aceto, ad lique-
factionem, adde sulphuris parum, fiat ceratum. Strumas discutit.

Althææ.

R Ecipe radicum althææ coctæ, & cribro transactæ, libr. med. olei chamæmeli,
unc. ii. olei ros. unc. i. olei liliorum alborum, unc. i. drach. ii. adipis anatis, unc. i.
diachilonis albi, gummati, unc. iii. & med. medullæ vitulinæ, & vaccinæ, an. drac.
vi. sepi vaccini, unc. iii. ceræ albæ nouæ q. s. fiat ceratum mediocris duritiei.

Emollit, dolores promiscue sedat, estque citra attractionem resolutorium.

Est & emplastrum ex althæa Aetij, ad multa pollens, Tetrab. 4. serm. 3. cap. 14. vt ex Paulo, lib. 7.

Galbani.

R Ecipe galbani, unc. i. bdellij, drach. ii. parthenij, drac. i. & med. myrræ, scrup.
med. dissoluatur galbanum aceto, & diligenter coletur, omnibus denique
permixtis, fiat ceratum.

Ex vtero præfocatis, eiusque doloribus, & ascensui, vmbilico apponendum, illum enim firmat.

Vterinum.

R Ecipe bistortæ, vnc. vi. ligni aloes, santalorum citrearum, oxyacanthæ, flo-
rum ros. an. unc. med. cinnamomi, caryophyll. schœnanthi, florum chamæme-
li, sing. drach. ii. thuris, mastichæ, aliptæ moschata, galliæ moschata, staete, styracis
sin. drach. i. & med. moschi, drach. i. ceræ, vnc. viii. terebinthinæ, vnc. iii. ladani,
libr. ii. picis, libr. ii. & med. fiat. Est & vnguentum de branca vrsina, ad hos vsus
quibusdam familiare, de quo in Pandectario, cap. de branca vrsina.

Capitale

Capitale.

Recipe ladani, gummi heleni, gummi iuniperi, olibani, stactes, resinæ pini, myrrhæ, an. quantum uis, misce, & fiat.

Capitis vulneribus competit, & ad catharri decursum, coronali futuræ applicitum, loco prius abrafo, & quo ad rubuerit perfricato.

E betonica, alijs capitale.

Recipe betonica viridis, pimpinellæ, eupatorii legitimi, saluiæ, pulegii, myriophylli, solidaginis maioris, centaurii minoris, periclymeni, sing. unc. vi. thuris, mastiche, sing. drach. iii. iridis, aristolochiæ rotundæ, sing. drach. vi. ceræ albæ, unc. viii. gummi heleni, unc. ii. resinæ pini, unc. vi. terebinthinæ, unc. viii. olei abieris, vini albi, an. q. f. incisis incidendis, tritis terendis, herbas curiose contusas, octo diebus uino macera, quotidie valenter agita, bulliantque, postea accipe terebinthinam, oleum abiegnum, resinam pini colatam, ac ceram, vino permisceatur, ferueantque paulatim, ad tertiæ partis consumptionem, in sacculū posita, prelo uehementer exprimantur, frigefacta unguentū reddent, manibus tantisper agitando, donec omnis exierit humiditas, deinde caprino lacte addito, omnibus permixtis, magdaleones formentur, rursus scilicet manibus agitati.

Capitis vulneribus accommodatum est ubique, & vulgo etiam commendatissimum, & si plura sint authoribus istiusmodi cerata. Est & emplastrum cephalicum Aetii, Tetrab. 4. serm. 3. cap. 12. & 13.

Isis epigoni, ex Galeno 3. de compo. med. per gen. cap. 2.

Recipe ceræ, unc. centum, resinæ colophoniæ, unc. ducentum, guttæ ammoniaci, salis ammoniaci, squammæ æris rubri, æris usti, aristolochiæ rotundæ, thuris, dracunculi, sing. unc. viii. chalbanum, myrrhæ, aloes, sing. unc. xii. aluminis combustum, aliàs rotundi, unc. vi. olei veteris, heminam, aceti acris heminas duas, quæ liquari possunt, siccis in mortarium superfundantur.

Facit ad omne vulnus, & ad vulnera capitis cum ossium præcisione, sanat citra reparationem, valet ad punctus, item paxillos, infixos, & hominum atque canum morsus, venenum trahit vipere, scorpii, draconis marini, pastinacæ, curat fracturas artuum cum vulnere, callum enim obducit citius, tutiusque fistulas omnes recentes, veteres foueas, seu dehiscencia vlcera, sinus, phimata, parotidas, abscessus in mammis, & aliis, futuros, aut factos sanat, aduersus fluxionem nobis venientibus, strumas adhuc aufert, cum tunicis, celerrimè pus educens, sistit oculorum fluxiones fronti impositum, tollit liuores, gangrenas non patitur latius serpere, putredinem purgat, in summa ad quoduis bonum est.

Est & isis vocatum emplastrum giluum 4. de compo. med. per gen. cap. 13. ab hoc diuersum, ut alia quæ Epigoni magis propria videntur. Myrepsus etiam in emplastris enumerat, pondere, atque nonnullis euariat Paulus lib. 7. cap. 17. per drachmas componit, succum radices dracunculi accipit, & aceti quod satis est, vide etiam ex Aetio, Tetrab. 4. serm. 3. cap. 12.

Ad Hernias.

Recipe lithargyri aurei, lap. hæmatitis, sanguinis draconis, boli armeni, mastichæ, ammoniaci, mumie, galbani, thuris, costi, lumbricorum terrestr. an. drac. med. picis naualis, colophoniæ, ceræ albæ, & rubr. an. drac. i. rad. symphiti utriusque, & symphiti medii, an. drac. iii. ros. myrrhæ, aloes, an. un. med. pile maritime vsta, gal larum, balauftiarum, aristolochiæ rot. an. drach. vi. visci quernei, terebinthinæ, an. unc. ii. alias drach. ii. sanguinis hominis rufi, unc. viii. hac para, decoque pellem arietinam in frustra sectam, donec tota dissoluatur, fiatque gluten, omni penè euanescente aqua, huius accipe libr. i. panno transacta, & viscum querneum liquefiat, igne lento continue moueantur, adde lumbricos terrestres, post ceram, picem, terebinthinam, colophoniam, ammoniacum, galbanum, & reliqua successiue, eius perfectæ coctionis nota est, ubi marmor, cultro ue oleo illito instillatū, coierit. Sunt qui legant opii, aurei loco, & aloes, an. gr. xv. omiffa terebinthina.

Hernijs quibusque maxime opportunum, & si plura sint huius farine cerata, & emplastra, prædictum tamen ex-

men experimēto probatissimū, ex Arnaldo Villano, lib. 2. cap. 3. de crepatura. Est. n. Nicolai ad ramicē. Viscum, ex Dioscoride lib. 3. cap. 85. optimum est recens, intus porraceum, extra solum, quod asperi ut
 bil aut furfuris, concopis, acinis in robore nascentibus, buxco fructis folio, contusant acinū lauant,
 postea in aqua decoquant. Sunt qui commanducando ipsum efficiant, gignitur quoque in malo, pyro,
 & plerique aliis arboribus, quinetiam inuenitur in quorundam fruticum radicibus, quod tamen ē gravis in
 quercu productis, quercinum ideo vocatum efficitur, omne aliud excellit: quanquam pharmacepeliis conuul-
 ne, Venetus a nos comportatum, ex myxis in Syria effectum, aucupis valde idoneum substituitur, querno ta-
 men ad vsus medicos imbecillior est. quidam viscum aqua, & viscum soli aptū denominant, oleo, melle, alijsq;
 diuersimode paratum, ne scilicet pluuia hebetetur, ad aquatiles volucres, piscesque capiendos. Ceterum hic
 praeferendum non duxi, Atonachorum arrogantiam, ac hebetudinem, quum praesertim adeo supini Brasauo-
 lum inessunt, quoniam supra omnem arborem nasci posse dictauerit, adagio enim increbrescit, turdum sibi
 mortem cacare, id est viscum edere, quo excreto, viscum supra eas arbores nascitur, super quas cacarint, iecur-
 co quum supra omnes excernere possint, ideo nihil impe- ire, quo minus in omnibus oriatur, at Franciscam illi
 visco nō parum impliciti, quotidianis concionibus impediti, seditiosa, ac turbulenta barbarie irretiti, apposite
 arguunt, ergo secundum ipsam Brasauolum, vbicunque cacauerint ipsae aues, viscum nascetur, ergo super
 herbas, & lapides, quod est falsum. Videtis igitur facillime imperitorum hominum rumusculos, ignauissimos
 conatus, a sacris, & insipientis suis maxime alienos, quo inde officijs inferunt suis, ne cum turdo ipse sibi pedi-
 cas caecaturiant, ne anseres inter olores strepant.

Pro Brasa
 uolo Mo-
 nachorū
 temeritas

L Vmbrici, qui & vermes terrestres, aut terrae intestina vocantur, omnibus cogniti, piscatoribus familia-
 res, ex Dioscoride, lib. 2. cap. 60. facultatibus sunt non contemnendis: at ex Aetio, Terribile primo
 serm. 2. cap. 168. ultra medicas vires extolluntur.

Sanguis, vigoris natui fons, & origo, spirituum fomes, naturae thesaurus, ex vso homine accipiendus
 esset, eoque secundum naturam se habente, quum melancholicus, picrocolus, pituitosus, aut serenus, aut pu-
 tridus, sanguis sit mixtus ex sanguine vero, & succo, aut sanie illi permixta, ex Galeno 6. simpl. quum in
 venis reperiatur, & crassus, & tenuis, &c. ut ex eodem 2. de natural. facultatibus cap. 8. in lib. de multitu-
 dine cap. 10. sanguinem nunquam esse exquisitum in venis tradidit, ut huiusmodi subterfugiamus velitatio-
 nem: dotibus est pluribus, Dioscoridi, lib. 2. cap. 70. Galeno autem 11. simpl. paruit. sanguis hic prius in So-
 le est siccandus, at quum nemo sanus, aut prudens, multum sanguinis derrahi sibi patiat, suillum sanguinem
 humano simillimum, ex Galeno substituerem.

Contra pestem.

R Ecipe pul. diamoschi dulcis, & diamargarit. diambari, sing. scrup. i. capsurā,
 santalorum omnium, cort. citrij, florum labruscā, been albi, & rubri, myrtill.
 sing. drach. med. molchi, gr. iii. resinae pini, terebinthinae, sing. quantū sufficit, cum
 modica cera fiat, & coccineo panno exten- um, cordi applicetur.

Expice, Galeni 10. de compos. pharmac. secun-
 dum locos cap. secundo

R Ecipe picis, partes ii. sulphuris viui, partem i. vtraque trita, mixta, dolenti lo-
 co imposito: verum praelauare aegrum oportet, ut pharmachum adgluti-
 netur, & superno chartam superne, ac linere, donec sua sponte dilabatur. licet
 etiam lauare, charta supraposita adhuc incumbente. in quibusdam exemplaribus
 picis pars vna habetur, & licet etiam sic preparare, modo sciamus nos efficacius
 esse, ambo pari mensura misceri, debilius uerò pharmacum, in quo duplum picis,
 ad simplum sulfuris coniicitur. Ad ischiadicos, valde mitigatorium scribitur.

Finis Radij Vndecimi.

APOLLI-